

ካብ ብኢህወደግ ለሚግ ዝበሃል ክትፈርስ ኣለዎ ኢሎም ምስ ዝተሰለፉ ክሳብ ንኸሳድ ትተሓናኝ እምበር ታይ ናይ ሓባር ኣጀንዳ ሒዝና ክንከይድ ትደልዩና?

ተጋዳላይ ሰዩም መስፍን፡-

ውራይና፡- እቲ ሓዚ ኣብዛ ሃገር ዘሎ ፀገም ምንጭን እንታይነቱን ብኣኻ ከመይ ትገልጾ?

ተጋዳላይ ሰዩም መስፍን፡- ንቐደም እቲ ፀገም ንብሎ ዘለና እንታይ እዩ፣ ናይ ሓባር ምርድዳእ ኣለና ዶ ዝብል ምርኣይ ከድልዩና እዩ ቅድሚ ናብ ምንጭ ምኽድ። ስለዚ ዚጋጥሙና ዘለው ፀገማት እንታይ ይመስሉ? እንታይ ከ እዩ ባህሪ እም፣ ኣሰላፊፊ እም? ኢልካ ምርኣይ እዩ ፅቡቕ ዝመስለኒ። ኣብ ሃገርና ኩላትና ከምንጎሶ ዘለና ህንፀት ፖለቲካዊ ስርዓት እዩ ዝካየድ ዘሎ። እዚ ድማ ብመሰረቱ ብፅቡቕ እናኸደ እዩ፣ ይግቢ ኣሎ፣ ይምዕብል ኣሎ ዋላ እቲ ፖለቲካዊ ጉዕዞ። ፌደራላዊን ዴሞክራሲያዊን ናይ ስርዓት ጉዕዞ ኢልና ኣለና። ህወሓት/ኢህወደግ ሒዝዎ ዝተበገሰ ዕላማ ኣሎ። ምስ ደርጊ 17 ዓመት ዝተቐለሰሉ ምኽንያት እቲ ስርዓት ኣቲይ ከይኣፍረስካ ኣንጻር ድኸነት ዝካይድ ቃልሲ ምግባር ስለ ዘይከኣል እዩ። ናይ ህዝብታት ሓድነት ኣብ ምፍቕቕድ ዝተመሰረተ ሓድነት ብዘለዎ ምቕጻል ዘይከኣል ስለ ዝነበረ እዩ። ንዙይ ብሓይሊ ኣወጊድካ ንቲ ንኸዶ ዘለና ስርዓት ንምህናፅ እዝኸሉ ዝተኸፈለ። እቲ ቀዳማይ ምዕራፍ ቃልሲ እዙይ እዩ ነይሩ ብዓወት እውን

ስለዚ ምስተዓወትና ክንገብር ዝነበረና ኣብ ሃገርና ናይ ብሄራትን ብሄረሰባትን ማዕርነትን ሓድነትን ክነረጋግፅ ነይሩና። እዙይ ብናይቲ ህዝቢ ድሌት መሰረት እዩ። ሓደ ልዑል ሓደ ትሑት፣ ካልኣይ ዜጋ ሳልሳይ ዜጋ ዘይብሉ ኩሎም ብሄራት ብሄረሰባት ኢትዮጵያ ኣብ ናይ ሓባር ድሌቶምን ረብሐኦምን፣ ኣብ ምክብባርን ምድግጋፍን ዝተመሰረተት

ሃገር ክትከውን ኣለዎ። ንኹሎም ብማዕረ ፅላል እትኸናም ሃገር ሒዞም ከኹዱ ኣለዎም ኢልና፣ እዚኣ ድማ ብቲ ህዝቢ ባዕሉ ብዝደለዎ ኣረጋገጸናዮ ኢና። ብዘይ ማንም ደፋኢ ኩሎም ህዝብታት በቢ ቕሽቱ ተማይጦም፣ ብወከልቶም ኣብዚኣ ንኣዋርሕ ዝኣከል ተኸቲዮም እቲ ሕገመንግስቲ ብናይ ህዝቢ ድሌት ፀዲቑ። እታ ሕገመንግስቲ ክትፀድቕ ከላ ዓባይቲ ሰባት ከም ህፃን ዝዘሉ ነይሮም፣ ከም ቢተይ ዝፅንድሩ ነይሮም፣ ዝፅልል ብምሒር ተሓጓስ ዝነበዕ ነይሩ እቲ ስሚዒት ፈንቂሉ ስለ ዝወፀ። ብኸምዙይ ዝበለ መንገዲ እቲ መንፀፍ ተነፂፉ እዩ። ድሕሩ ዝመፀ ናይ ትግራዊ ልዕልነት፣ ናይ ህወሓት ዓብላልነት

ዝበሃል ዘረባ ኣሎ። እዙይ መሰረት ዘይብሉ እዩ። ምኽንያቱ እቲ ሕገ መንግስቲ ናይ ሓደ ህዝቢ ልዕልነት ከም ዘይህሉ ገይርዎ እዩ።

ኣብቲን ኣብቲን ዝተረፉ ንጎንጎይ ከለዓዕሉ ዝኸእሉ ነጂላት ኣለው ዶ እንተይልካ እወ እዩ። ሓንቲ ወረዳ ምስ ካሊ እ ወረዳ ዶ ኣብ ምጥራር፣ ኣብ ምምሕዳር ዘጓንፁ ነገራት ኣለው? እወ። ኣብ መጎራብቲ ወሰናት ናይ ክልልላት ዶ ብእዋኑ ክፍትሑ ዝግበእም ፀገማት ይፍጠሩ ኣለው? እወ። እዚኣቶማት እቲ ስርዓት ክፈትሑም ኣለዎ፣ ድኻሞቱ እዮም። ሕገመንግስታዊ መሰረት ገይሩ ክፍትሑም ኣለዎ፣ ግን ይድንጉ ኣሎ ቶሎ መልሲ ኣይህብን ዘሎ እዩ እቲ ሓደ ፀገም። እዞም ናይ ባዕልትና ምምሕዳር ይሃልወና፣ ናይ በዓልትና ፍሉይ ዞባ ይሃልወና ወዘተ ዝብሉ ብእዋኑ እንተዘይተፈቲሑም ናይቲ ስርዓት ፈተና እናኸኑ ክኸዱ እዮም። እዚኣም ፀገማት ብምልዓሎም ግን ውድቀት ገይርካ ክውሱዱ ኣይኸእሉን።

ፖለቲካ ኣባና ብናይ ኢህወደግ (መሰረቲ እቲ ቛልሲ ብፍላይ) ኣርኣኢያ ናይ ልህይቃን ወይ ናይ ፖለቲካዊ ውድባት ፀወታ ኣይኮነን። ምህናፅ ሓደ ፖለቲካዊ ስርዓት ማለት... ንቲ ኤሊት ክዋሰኡሉ፣ ክጣፈኡሉ፣ ክሻየሙሉ፣ ክረኣየሉ፣ ክወድቀሉ ወዘተ ንዕኡ እንተተገደፉ እዚ ስርዓት እዙይ ኣይሰርዓትን ብውሕዱ ነዓይ ኣይሰርዓተይን፣ ጠጠው ዝብሉሉ ስርዓት ኣይኮነን። ህዝቢ ተዓዛባይ ኮይኑ፣ ህዝቢ ተመልካታይ ኮይኑ፣ ማለተይ ባዕሉ ዘይዋሰኡሉ ኮይኑ፣ ኣብ ሞንጎ ኢህወደግ ኣብ ሞንጎ ካልኦት ፖለቲካዊ ፓርቲታት ወይ ከዓ ፖለቲካዊ ፓርቲ ዘይብሎም ኤሊት... ናትና ናይ ምምጻት ሕቶ ገይርካ እንተተወሲዱ፣ ንስርዓት ብዚ ንልክዎ እንተኸይና እዚ ሃገር እዙይ ቀፃሊ ጉዕዝኡ ክዕፀፍ እዩ ዝብል ኣረኣኢያ ኣለና። እዚ ስርዓት እዙይ መሰረቱ እቲ ህዝቢ እዩ። ይረብሐኒ እዩ ኢሉ በዓልቤት ኮይኑ ቀንዲ ተዋሳኢ ባዕሉ ኮይኑ ንቛድሚት ዘሰግሞ ተዘይኮይኑ፣ ተመልካታይን መጣቕዓይን እዩ እንተይልካ ኣብዙይ ኣሎ ፀገም።

ንዓና ዴ ሞክራሲ ትርጉም ዝህበና ንዚ ህዝቢ እዙይ የሳትፍ ዶ ኣየሳትፍን እዩ። ብዝደልዮ ይመርሖ ዶ ኣይመርሖን? ይጠቕመኒ እዩ ኢሉ ይሳተፈሉ ዶ ኣይሳተፈሉን? እዩ እቲ ሕቶ። መሳተፋይ ስርዓት ክኸውን ኣለዎ። ፖለቲካዊ ውድባትን ልህቃንን ጥራሕ ዝዋሰኡሉ፣ ኣብ ላዕሊ ተንሳፊቶ ዝተርፍ ነንሕድሕዱ መበላላጂ ዝገብረሉ፣ ንቲ ህዝቢ ድምፅኻ ሃበኒ ክርኣየሉ ዝብሉሉ መድረኽ ተዋሰኑ ኣይኮነን ኣይኮነን ናትና ናይ ፖለቲካ ስርዓት። ብዘየማትእ እዚ ህዝቢ እዙይ እናተሳተፈ መጂኡ እዩ። ነገር ግን እዚ ጉዕዞ እዙይ ከይኸለፎ ምእንቲ ንቲ ላዕላዊይ ኣካል ንቲ መራሒ ዘይምቹ ናብ ካሊኦ ሓይሊ ከይልወጥ ኩርኳሕ ዝኾን፣ ሓዊ ባርዕ ዝኾን ህዝቢ ክኾን ኣለዎ ብቐፃልነት። እቲ ናይቲ ህዝቢ ምንቅስቓስ መቐሎ ክኸውን ኣለዎ ኩሉ ግዘ፣ እምበላይ በሃላይ ክኸውን ኣለዎ። ስቕ ኢሉ ተኣዛዚ ክኸውን የብሉን። ካብ ላዕሊ ዝውርደሉ ብትእዛዝ ዝፍፁም እንተኸይኑ ጌጋ እዩ፣ እቲ ኣብ ላዕሊ ዘሎ ነሃቱ ፈፃሚይ መገልገላይ እዩ ከምኡ ገይሩ እዩ ኩሉ ግዘ ክሪኦ ዘለዎ።

ሓዚ ኣብዚ ስርዓት እዙይ ከመይ ንኺይድ ኣለና? እንተይልና። ከቢድ ፀገማት የጓንፈና ኣሎ። ከቢድ ፈተና የጋጥሞ ኣሎ እዩ እምበር መሰረታዊ ባህሪኡ ኣይለወጠን እዚ ስርዓት እዙይ። ብመሰረቱ ንህዝቢ ረብሓ ኢሉ ዝተሰለፈ እዩ። ኣብ ውሽጡ ናይ ውልቅኡ ረብሓ ዘቐድም ኣሎ፣ ንቲ ህዝቢ ከም መገልገሊኡ ዝርኢ ኣሎ፣ ዝሰርቐ ኣሎ፣ ዝጎጃጀል ኣሎ... ንዙይ ግን መንገዲ እናሰኣናዮ ክንከይድ ኣለና። ከምዙይ ዝበሉ ግን ይፈታተንዎ ኣለው። ኣዞም ፈተና እዚኣም ዘይብሉ ስርዓት ኣሎ ዶ ኣብዚ ዓለም? ካሊኦ እም ንግደፎ መሰና እንተወሲድና እኮ ኣባና ከህሉ ዝኸእል ስቕ ኢልካ ጠልቆምቆም እዩ፣ ኣብ ካሊኦ ግን ብቢልዮናት እዩ ዝርከቦም። ስለዚ ዝጋነን እውን ኣይኮነን። ጌጋ ዘይረኣየሉ ስርዓት ክንሃንፅ ኣይንኸእልን? ፍፁም ዝበሃል ስርዓት የለን። ክንጌኡ ዘለና ከምዚኣም ዝበሉ ፀገማት ከጋጥምዎ እንተለዉ እንዳተቐለሰና፣ እንዳኸርከምና፣ እንዳፈተሽና... ኣፍቱ ነዊሕ ጎዕዞ እንዳሰኮንዎም ክንከይድ ኣለና በቢእዋኑ። ስለዚ ብመሰረቱ እዚ ዴ ሞክራሲያዊ ጉዕዞና ፅቡቕ እዩ ዝጓዓዝ ዘሎ። ኣብ ልምዓት እውን ይኸይድ ኣሎ። እቶም ዝረኣዩ ፀገማት ግን ኣብቲ ልምዓት እውን ይረኣዩ ኣብቲ ዴ ሞክራሲ እውን ይርኣዩ።

ኣቲ ሓዚ ንርኦ ዘለና ኢትዮጵያ ብዚ ትለዓል ኣላ፣ በዚ ትጎዩ ኣላ እንብሎ ንኸርዕሉ ኢና፣ ህዝብና ይኸርዕሉ እዩ፣ ባዕሉ እዩ ኣምጂእዎ። ግን ኣይንዓግቡን፣ ክንዓግብ የብልናን፣ እንተዓገብና ደንዚ ዝና ኣለና ማለት እዩ። ዕግበት ሕማቕ እዩ፣ መስከሪ እዩ፣ ካብ ኣልኮል ዝገደደ፣ ኣልኮልስ እኳ ንፅባሒቱ ይገድፈካ። ብዕግበት እንደተደንዚ ዝካ ግን ንዓመታት ካብቲ ዘለ ኻዮ ኣይትወፅእን። ክንዓግብ የብልናን፣ ናይ ህዝብና ናብራ እቲ ንርኦ ዘለና እዩ፣ ይልወጥ ዶ ኣሎ? እወ ይልወጥ ኣሎ፣ ግን ካብኡ ንላዕሊ እዩ ዝፀበየና። ኢትዮጵያ ሓዚ ኩሉ ዝሃርፋ ኣብ ሓደ ክልተ ወለዶ ናብ ዝለዓለ ብርኪ ምዕባለ ክትበፅሕ ዝተሰፈወላ ዓዲ እያ ኮይና ዘላ፣ እዙይ ብቐፃልነት ብናይ ህዝብና ፃዕኢ ኢና ረኺብናዮ። በዙይ ግን ክንሰክር የብልናን ብዙሕ ኣብ ድኸነት ዘሎ ሕብረሰተሰብ ኣለና። ናይ ኣማኢት ዝተደራረበ ፀገም እኒህና እዙይ ብሓፂሩ ዝፍታሕ ኣይኮነን፣ ብዙሕ ክንፅዕር ክንደኸም ኣለና። ንዞም ኣብዚ ከይዲ እዙይ ከፀንቕፍና ዝኸእሉ ነገራት ከለሊ ኣለዎ እዚ ኣመራርሓ፣ ንዚ ዝዓግብ ዘሎ ኣይፋልካን ገና ኢኻ ክንብሎ ኣለና፣ ክንቃለስ ኣለና... ንቃለስ ከኣ ኣለና፣ ክንዕወተሉ ኢና ድማ ኣይንጠራጠርን። ብምንም መንገዲ ሸብረኽ ኣይብልን።

አብ ማሕበራዊ ግልጋሎቱ ብጥዕና፣ ብትምህርቲ፣ ብመሰረተ ልምዳት ወዘተ ዝኸድናሉ ርሕቕቕታት ብጣዕሚ ነዊሕ እዩ። ሎሚ ቤት ትምህርቲ ዘይብላ ቁሽት ዳርጋ ዮበልናን። አብ 1-2 ኪሜ ቀዳማይ ብርኪ፣ ካብ 3-4 ካልኣይ ብርኪ ከረከብ ገይርና። ሸዮ ሚሊ ንዮም ኣዕዊታ ተባሂላ ኢትዮጵያ። ገና ሐዚ እውን ግን ፅሬት ትምህርቲ ከነመሓይሽ፤ ትምህርቲ መምፅኢ ረብሓን መፍትሒ ፀገማትን ክኸውን ከነኸእል ምስዚ ከነተኣሳስር ኣለና። ዝተመሃረ መንእሳይ ስራሕ ዝሰለገሉ፣ ሸኽሚ ወለዱ ዝኸነሉ ክኸውን ዮበሉን፤ ስራሕ ክንፈጥረሉ ኣለና። እቲ መንእሳይ እንተጨኒቐዎ ታይ ከምዝገብር ዮርእዮና ኣሎ፤ ስራሕ ስኢኑ ስራሕ ክረኽቡሉ ዝኸእል ፋብሪካ ዮቃፅል ኣሎ፤ እዙይ ብምንም መለክዒ ልክዕ ክኾን ኣይኸእልን። ግን መንግስቲ ንዙይ ሪኡ ኣቐዲሙ እናጠመተ መፍትሒ ከዳሉ ኣለዎ።

እቶም ዘጋጥሙና ዘለዉ (አብ ፖለቲካ፣ ኢኮኖሚ፣ ማሕበራዊ) ፀገማት መበገሲኦም ኣብቲ መንግስትን ንቲ መንግስቲ ዝመርሕ ዘሎ ፓርቲን ዘጋጥም ዘሎ ጉድለታት እዩ። እዚኦም ድማ ክፈትሑም ኪቃለስ ኣለዎ። ገሊኦም እቶም ፀገማት ክተርፉ ዝነበርዎም እዮም፤ ገሊኦም ድማ ክመፁ ግድን ኮይኑ ማለት ኣቐዲምካ ዘይግመቱ ኮይኖም ግን ኩሎም ክፍትሑ ዝኸእሉ እዮም። ስለዚ ሐዚ ከንግምግም ከለና እዞም ፀገማት ናብ ግጭታት ከምርሑና ድዮም? ብቐሊሉ ንኣልዮም ድዮም? ጉዕዞና ናብይ ይመስል? ክፍትሑ እንተኸይኖም እንታይ እንታይ ንግበር ዝብል ምርኣይ እዮናዊን ግብእን ስለዝኾነ እንተዘይተፈቲሩም ከኣ መጥቀሚ እቶም ንቲ ስርዓትና ክፍርሱ ዝደልዩ ኮይኖም ንድሕሪት ጥራይ ዘይኮነስ ንቐልቁል ከፅድፉና ዝኸእሉ እዮም እዩ።

ውራይና፡- ንዓይ ዝርደአኒ ግን እቲ ሕቶ ካብቲ ትብሎ ዘለኻ ንላዕሊ እዩ። ናይ ስርዓት ሕቶ እዩ። ኣብ ናይ ፖለቲካዊ ስልጣን ሕቶ፣ ኣብ ናይ ፌደራሊዝም ሕቶ፣ ኣብ ናይ ሃፍቲ ክፍፍል ሕቶ፣ ኣብ ናይ ዲሞክራሲያዊ ኮይዲ ሕቶ ወዘተ ዝለዩል ዘሎ ናይ ስርዓት ሕቶ እዩ። ብፍላይ ኣብ ኣምሓራን ኦሮሚያን ብዙይ እዮም ክግለፁ ዝኸእሉ ዝብል እምነት ኣለኒ። ስቕ ኢልካ ኣብ ማሕበራዊ፣ ኣብ ኣፈፃፀማን ምምሕዳራዊ ፀገማትን ዝውሰን ናይ ፈፀምቲ ጉድለታት ዝበሃል ኣይመስለኒን። ምናልባት ግን እቲ ናይ ስርዓት ሕቶ ዘልዕል ዘሎ ኣካል ከም መለዓዓሊ ንቶም ዝበልካዮም ፀገማት ክጥቀም ተኾነ እምበር እቲ ሕቶ ካብኡ ንላዕሊ እዩ ዝመስለኒ?

ተጋዳላይ ሰዩም፡- ፅቡቕ እሺ ንርኣዮ! ኣብ ኣምሓራ፣ ኣብ ኦሮምያ ኣብዞም ክልላት እዚኦም ዝለዩሉ ኣጀንዳታት ኣለው፤ ንቲ ስርዓት ዝፈታተኑ፣ ዝነፁጉ ማለት ክዕረ ኣለዎ ዝብሉ ዘይኮነስ ጠቐሊሎም ዝነፁግዎ እዮም ዝብል ዘልዕልካዮ ኣሎ፤ ኣዚኦም ኣካል ፈተና ናይቲ ስርዓት ገይርካ ዝውሰዱ እዮም። ብስሩ እውን ሐዚ ዝበቐሉ ሐዚ ዳባደባ ኢልና ነጥፈኦም ኣተኣሳሰባታት ኣይኮኑን ዝብል ምርኣይ ፅቡቕ ይመስለኒ። ሓደ በዓልቤት ናይዞም ናይ ትምክሕቲ ከምዚኦም ዝበሉ መን እዩ ዝብል ንርኣይ፤ በዓልቤቶም ኣቲ ተቐሊሰና ዝሰገርናዮ ስርዓት እዩ ነሃቱ ተረፍመረፍ እዮም። ኣብ ዓዲ ውሽጢስ ይሃልዉ፣ ኣብ ደገስ ይሃልዉ... እዞ ሃገር እዚኣ ከም ዝተለወጠት ፈፂማ ንድሕሪት ከም ዘይትምለስ ዘይተረደኦም፣ ዘይበርሀሎም፣ እቲ ስርዓቶም ፈፂሙ ከምለስ ከም ዘይኸእል ዘይኣመኑ እዮም። ተንሳፊፎም ዝነበሩ፣ እዚ ስርዓት እዙይ ግዚያዊ እዩ ክፈርስ እዩ ኢሎም ዝሓልሙ ዘልዕልዎ እዩ። ድሕሪ ሐዚስ ኣብ ኢትዮጵያ ንቶም ብሄራትን ብሄረሰባትን ጨቁንካን ፀቐጥካን ስርዓት ምትካል ክክኣል? ኣይሕሰብን።

ውራይና፡- ከምኡ ዝበለ ስርዓት ሒዙ ክገዝእ ዋላ ተዘይክኣለ ዮፍርሳ ወይ ይበታትና...

ተጋዳላይ ሰዩም፡-.... ብምንም ብምንም ኣይኸውንን። ደርጊ እንድዩ ነይሩ ፍርቂ ሚልዮን ወታደር ዝሓዘ... ንዚ ህዝቢ እዚ ንግዚኡ ጨቆኖ እምበር ኣየሰኮናን፣ ተቐሊሱ ሲጊርዎ። ካብ ደርጊ ንላዕሊ ሓይሊ ሒዙ መጺኡ እንደገና እናቐጥቀጠ ካሊ እ ስርዓት ክተክል ኣይሕሰብን ኣይከኣልን።

ውራይና፡- እሞ.... እቲ ሰግኣት እኮ ስርዓት ተኸሎም ክጭቁኑ እዮም ዘይኮነስ እቶም ዘልዕልዎም ዘለው ናይ ስርዓት ሕቶታት ተቐባልነት ከይርኽቡ ብዘግብር ኣድሬስ ተዘይተገይርዎም ክትብተን ዶ ኣይትኸእልን? እዩ ዝብል ዘለኹ!

ተጋዳላይ ሰዩም፡- ንርኣዮ እንደም ከመይ ከም ዘይኸውን፤ ስቕ ኢሉ ብፈትሊ ዝተሸቀጠ እኮ ገይርካዮ.... ካብ መጀመርታ ጀሚርዎም እኮእዮም ክፍርስዎ ዝደልዩን ዝተግሁን ነይርዎም ንዚ ስርዓት። ሐዚ'ን ክቐፅሉ እዮም። ምናልባት ብወለደታት እዩ ክበሊ ዝኸእል፤ እቲ ሓቂ ተረዲኦም እዙይ ኣይመንገድናን ድሕሪ ሐዚ ኣየኸይድን ኢሉ ንቲ ዘሎ ሓቂ ተረዲኡ ምኽዱ ዘይትርፍ እዩ። ከሳብ እዙይ ዝመፀእ ግን ምቕላሶም ኣይተርፍን። ሐዚ ኢታ ይፈታተነና ኣሎ ንቲ ስርዓት ዝበልካዮ ንኡብነት ኣብ ኣምሓራ እንተወሰድና ኩሉ ንቲ ስርዓት ዝቃወም እንተዝኾን ድኣ መን ደው ኣቢልዎ? ኣብ ውሽጢ ንቲ ኣራእያ ዝቃለሱ ስለ ዘለው፣ እቲ ህዝቢ እዚ ስርዓት እዙይ ይጠቐመና እዩ ስለ ዝበለ እኮ እዩ። ህወሓት ወይ ህዝቢ ትግራይ ኣብ ትግራይ ኮይኑ ስለ ዝተቐለሰ እኮ ኣይኮነን። እዞም ተርእዮታት ኣብ ኦሮምያ ይኹን ኣብ ኣምሓራ ክርኣዩ ከለው ክግልብጠን ክፍርሶን ዘይኸእል ዘሎ ህዝቢ ኦሮም ኣባልን ኣመራርሓን ኣህዴድ፤ ህዝቢ ኣማሓራ ኣብ ውሽጢ ብኣዴን ዘሎ ይቃለሶ ስለ ዘሎ እዩ። በዓልቤት ናይቲ ፀቢብነት ይኹን ትምክሕቲ ይኹን ናይ ሃይማኖት ፅንፈኝነት ይኹን ኣብ ፖለቲካ ሓይሊ ዝለዩሉ

ጉልባብ እየም። እዚአም ኢና ሽዓ ብኢህወደግ ደረጃ ከንቃለሶም ዘለና። ኣብ ውሽጢ እቲ ህዝቢ ብዚአም ዝተኣኻሽብ ከይህሉ ምቕላስ እዩ። ኣቶ ህዝቢ ባዕሉ እውን ይቃለሶ ኣሉ እዩ፤ ከምኡ ተዘይኮኑ ደው ክብል ኣይምኽኣለን ኣቲ ስርዓት፤ ንቲ ስርዓት ክሕሉ ዝቃለሰ ህዝቢ እዩ ዝበዝሕ። ኣይትኸድዑና ዓርዮ እዩ ዝብል ዘሎ። እዚአም ብምርኣዮም እንተደገገገገና ከንፅገም ኢና። ግን ከጋጥሙ ዘይግበአም እውን ብስንፍናና ይጋጥሙ ኣለው እዮም፤ ግን ከንመሃረሎም ኣለና።

ውራይና፡- እቶም ንቲ ኣይጠቅምን እንብሎ ዘለና ኣተሓሳስባ ዝሓዙ ሓይልታት ግን ኣብዙይ ኣብ ግልጺ መድረሽ ቀሪቦም፤ ሓሳባቶም ብግልጺ እንዳቕረቡ፤ እቲ ህዝቢ እናፈለጠም ከይኸድ እም ፈሊጡ ከይነፅገም ወይ እውን ዝጠቅም ተኾይኑ ይጠቅሙ እዩ ከይብል፤ እቲ መድረሽ ኢህወደግ ባይኑ ሓዘም ፤ንጎቶም ተበታቲኖም ኣብ ወፃኢ ካሊን ኮይኖም ንቲ ዘጋጥም ፀገማት እንዳንበልበሉ ዓዲ ኣብ ቅልውላው የእትውዎ ኣለው። ኢህወደግ ድማ ነዚ ተረደኡ ከንዲ ዝኣልዮ ባይነይ እዩ ዝፈትሖ እንዳባበለ ሓዚ እውን ንሱ ጥራይ ፈታሖ ናይ ኩሉ ኮይኑ ንምንታይ ይቕርብ ኣሎ?

ተጋዳላይ ሰዩም፡- ኣብዚኣ ንቲ ሕቶኻ... ምስ ኣራኢያ እውን ሰለ ዝብዝሰ... ይቕርታ ግበረላይ እንበር ትኸክል ኣይኮነን።

ውራይና፡- እሺ ከመይ?

ተጋዳላይ ሰዩም፡- ኢህወደግ ባይኑ ደው ኢሉ ኣይፈልጥን፤ ባይነይ እውን ክፈትሖ እዩ ኢሉ ኣይፈልጥን። ካብ ህዝቢ ተነጻልና ከንከይድ ኢና ዝብል ኣረኣኢያ ፍፁም የለን።

ውራይና፡- ኢህወደግ ምስ ህዝቢ ዘለዎ ርክብ እኮ ኢኻ ትነግረኒ ዘለኻ፤ ምስ ህዝቢ እኮ ኣይብልካን ዘለኻ። ኢህወደግ ንሱ ጥራይ ምስቲ ህዝቢ ክራኸብ ይደሊ፤ ንቶም ካልኣት ኣተሓሳስባታት ገና ናብ ህዝቢ ከይቀረቡ ንሱ ባዕሉ ኣይጠቅሙን ኢሉ ይኸልከሎም። ክኾን ዝነበሮ ግን ናብ ህዝቢ ይቕረቡ እም ህዝቢ ባዕሉ እናለለየ ይንፀገም ዘይጠቅሙ ተኾይኖም እዩ ዝብል ዘለኻ እምበር ኢህወደግ ባይነይ ካብ ህዝቢ ተነጻሊ ክኸይድ እዩ ኢሉ ኣይብልን ዘለኻ እኮ...

ተጋዳላይ ሰዩም፡- እም እቲ ኻሊኦ ድኣ ናህና ፖለቲካዊ ስርዓት ናይቲ ኤሊት ናይ ፖለቲካ ፀወታ ኣይኮነን እኮ ኢልካ እዩ ዓንተም። እቲ ኤሊት ክሳተፍ ኣለዎ ሰላመዊን ሕጋዊን መንገዲ ሓዘ። እዙይ ፀቢብዎ፤ ክልኪልዎ፤ ኣዕንቁፍዎ፤ ወቕዕዎ ዝበሃል ከንዘራርበሉ ንኸእል ኢና። ኣብዚ ሃገር እዙይ ከምዚአም ዝበሉ ሓይሊታት እንተዘይሃለው ተጠያቓይ ኢህወደግ እዩ ዝበሃል ነገር ግን ኣይህሉን። ከምታ ትፈልግ እያ። ሰዓሪም እውን ዝሓዘም ኣይንደልን ኢህወደግ ተዘይኣፍሪሰና ይብሉ። እዚአም ናይ ዜሮ ድምር ፖለቲካ ዝደልዮ ሓይልታት ምስ ኢህወደግ ተሰሊፎም ክሰርሑ ኣይካኣሉን ኣይደለዩን። ናትና ኣይኮነን እቲ ፀገም። ኢህወደግ ኣይሰንገምን፤ ባዕሎም እዮም ኢህወደግ እንደሃለዎ ኣይንህሉን ኢሎም። ወይ ኢህወደግ ወይ ንሕና ዝብል ኣይሰርሕን፤ እቲ ፀገም ነሃቶም እዩ። ናይቲ ስርዓትና ህንፅት ሓደ ዘጋጥም ዘሎ ፀገም እውን እዙይ እዩ። እዚ ሃገር እዙይ ክለምዕ የብሉን፤ ካብ ብኢህወደግ ለጂዓ ዝበሃል ክትፈርስ ኣለዎ ኢሎም ምስ ዝተሰለፉ ከሳድ ንኸሳድ ትተሓናኸ እምበር ታይ ናይ ሓባር ኣጀንዳ ሓዘና ከንከይድ ትደልዩና? ክግበር ዘለዎ እዚአም ብቐፃሊ ክቃልው፤ ክፍለጡ፤ ንጎቶም ዘለዕልዎም ዘንበልብልዎም ጉዳያት እውን ብግልጺ ክፍተኹ ህዝቢ ክፍልጦም ህዝቢ እቲ ሓቂ ክርዳእ ግን ክሰርሓሉ ኣለዎ።

ውራይና፡- ግርም እም ናብቲ ሓዚ ተኣዊጁ ዘሎ ኣዋጅ እቶ እቶ ወይ ህፁፅ ግዜ ኣዋጅ ክንብሎ ንኸእል ንምፃእ እም፤ ኣብሉ ዝለዓሉ ሰግኣታት ኣለዉ። ምናልባት ንምሰሊ ኢታ ሃገር ክጎድእ ዶ ይኹን? ካሊኦ እንታይ ሳዕቤናት ይህልዎ? ዝብል ይለዓል እዩ እም እንታይነቱን ኢድሳይነቱን ገሊፅካ እቶም ሰግኣታት ዝበሃሉ ዘለው እውን እንተተብረሀልና?

ተጋዳላይ ሰዩም፡- ሓደ ነገር ዘይከሓድ፤ ህፁፅ ግዜ ኣዋጅ መሰላት በቲይን በቲይን ይሸራርፍ እዩ። ባህሪኡ መሰላት ከምዝግድብ ዘጠራጥር ኣይኮነን። ከምኡ እውን ሰለ ዝኾነ ሰቕኢልካ ብሃብ ተረኽቦ እትእውጅ፤ በርደግ ኢልካ ክጥቀሙሉ ዝግባእ ኣይኮነን። ብፍላይ ከዓ ሕገ መንግስቲ ኢትዮጵያ ሰብኣዊን ዴሞክራሲያዊን መሰላት ኣገሊሁ ዘውፀኡ ሕገ መንግስቲ እዩ። ሰለዚ ከምዙይ ዝበለ ሕገ መንግስቲ ብቐሊሉ ከምዙይ ዝበለ ክእውጅሉ ዝኸእል ኩነታት ኣይመርፍን፤ ከምረፅ የብሉን። ብባህሪኡ ዝግድብም መሰላት ናይ ህዝቢ እውን ሰለ ዝህልዉ መሪፅካ ወይ ደሊኻ ትኣትዎ፤ እሰየ ኢልካ እትጭረሓሉ ኣይኮነን። ብዚ ምኽንያት ዝለዓሉ እንተሃልዮም ከምቲ ዝበልካዮ ሽዓ ግቡእ እዩ።

ንምንታይ ድኣ ኣድልዩ ሓዚ? ንርእ! ኣብ ኢፊቻ ታይ ተገይሩ? ንዕኡ ተኸቲሉ ኣብ ክልተ ሰለስተ መዓልቲ ታይ ተገይሩ? ኣብ ከባቢ ኣዲስ ኣበባ ጥራይ እንታይ ከም ዝተገበረ ንርእ። መንግስቲ፤ ህዝቢ እውን ብኣውርኡ እንታይ ይኸውን ከምዘሎ ራኡ። እዚ ከምዙይ ዝበለ እናረኣኻ ይቐፅሉ ዶ ትብል እዩ። እናንፍሖ እንተኸደ ታይ ትገብር። ፈረንሳይ እንታይ ኣገጢምዎም ኣዊጀም? ኣብ ፓሪስ ን ካልኣይቲ ኣብ ደቡብ ከተማን ከንደይ ሰብ እዩ መይትምም ታይ ንብረት እዩ ዓንይምም፤ ናይ ትርኩስ ፅቡቕ ዕልዋ መንግስቲ እዩ ግን ካብ ፈረንሳይ ንላዕሊ ዶ ድልዳል መንግስቲ ኣሎ፤ ግን ቀልጢፎም ክከላኸልዎ ሰለ ዝደለዩ ኣዊጀም። ሰለዚ ዲተረንስ እዩ፤ መከለኻሊ እዩ። እንተነኣሰ ሓሲቡ ዝመፀ ሓሲቡ ይምፃእ ህዝቢ እውን ግን ክለዓለሉ ኣለዎ።

ናትና ህፁፅ ግዜ አዋጅ ካብቲ ካሊ እዚ ዝፈልጎ ህዝቢ ማእኸል ገይሩ ዝወፀ አዋጅ ምዃኑ እዩ። ሓላፍነት ናይ ፀጥታ ሓይልታት ጥራይ ኣይኮነን። ብዓብይ ጥንቃቄ ብደንቢ ተዘትይሉ ዝወፀ እዩ። ሰለዚ ዝጠፍእ ህይወት ዝጠፍእ ንብረት እንተኸኢልና ምትራፍ እንተዘየለ ብጣዕሚ ከንእስ ኣለዎ። እዞም መንግስቲ የለን ኢሎም ሕልሚ ዝሕዙ ዝነበሩ እውን ዕፅው እዩ ኣዚ መንገዲ እዙይ ንዓኹም በዙይ ኣይትኸድምን፤ ነዓዲን ክርቢትን ሒዝካ ዝልወጥ ስርዓት ኣይኮነን ኣዙይ ዝብል መልእኽቲ ከወሃብዎም ኣለዎ።

እዛ ነገር እዝኣ ብምፍጣር እቲ ብቲ ኣብዛ ሃገር ዝገህ ልምዳታዊ ምንቅስቃስ ዝሰሓብ ዝነበረ ኢንቨስተር ሰገጥ ከብሎ ከምዝኸለል ዘጠራጥር ዮብሉን። ግን ካብዚ ናይ ህፁፅ ግዜ አዋጅ ንላዕሊ ሰገጥ ዘብሎ እተን ዝተኸለን ትካላት እንትነዳ እየን። ድሒነን እንትርኢ መንግስቲ ምስኡ ኮይኑ ከሕልወሉን ንቲ ሓደጋ ዘጋጠም ድማ እንተጣይሸን እንትርኢ እዩ ከምለሰ ዝኸለል፤ ከመፅእ ዝኸለል። ሰለዚ እቲ እንገረኹ ርብሓ ይጻቢ ካብቲ ዝህልዎ ሳብቤን። እቲ መሪሕነት ድማ ብደንቢ ተማገቱ ርብሕኡን ሳብቤኡን ራኡ እምበኣር ተጠንቂቕና ከምዚኣ ገይርና ንኺዳ፤ ሳብቤኡ ነውሕዶ እቲ ዝጻቢ ርብሕኡ ኣብ ተግባር ኣውግልና ስርዓትና ንኣሉ፤ ህይወት ህዝብናን ልምዳትናን ከኣ ንከላኸል ብዝብል ዝመፀ እዩ። እቲ ህዝብና በዚኣ ክርድኣ ኣለዎ።

ኸድሸተ ወርሒ ኣይነውሐን ዶ ዝብል ኣሎ። እዙይ ግድን ኣይኮነን ኣብታ ብዝገባእ ዝተረጋገኣትላ ተቋርፅ ኢያ፤ ኮንትራት ኣይኮነን። መንግስቲ ኣብ ዝመሰሎ መዓልቲ ከልዕሎ ይኸእል፤ ዝፈታተን ኩነታት ኣሎ እንተይሉ ኸዓ ከፅንኦ ይኸእል።

ውራይና፡- እም እቲ ኩነታት ተሎ ዝልወጥ ዶ ይመሰለካ?

ተጋዳላይ ሰዩም፡- እቲ ህዝቢ ብምሉእ ሓይሉ እንትኣትይዎን ንረብሕኡ ራኡ ቐልጢፉ ዝልወጥ እዩ ዝመሰለኒ። ህዝብና ኸዓ ከነምህርን ከነሳትፎን ኣለና። ጉዳይታ ይርኣ ሰለዘሎ ከዓ ቀልጢፉ ከም ዝሰለፍ ኣይጠራጠርን፤ ታይ ይብል ከም ዘሎ ብኣንደቡ ይሰምዖ ስለ ዘለኹ። ኣቢይ ነይርኩም ታይ ኮይንኩም ዘንጊዕኹም እዩ ዝብል ዘሎ። ቐድም ኢልኩም ከትመፁ ነይርኩም እዩ። ቐድም ኢሉ መጺኡ እንተዝኸውን ከዓ ከምዙይ ኢሉ ዶ ኣገዳሲ እዩ ኢሉ ምተቐበሎ ዘዘራርብ እዩ።

ውራይና፡- ካሊኣ ናይቲ ህዝቢና ቀልቢ ስሒሎ ዝነበረ ጉዳይ ኣብ ኢህወደግ ብፍላይ ድማ ኣብ ህወሓት ዝነበረ ገምጋም ዝምልከት እዩ። ብዓልትኹም እውን ፀገምና ኣብ ኣመራራኣ እዩ፤ ኣመራርሓና ብዝገባእ ገምጋምና ምምዕርራይ ከንገብር ኢና ስለ ዝበልኩም ናብቲ ናይ ህወሓት ገምጋም ከትኣትዉ ከለኹም፤ እቲ ሰብ ብውነት ከታተሎ ነይሩ፤ ብዘኸሎ ለወጢ እውን ይፅበ ነይሩ፤ ግን ምንም ዝረኣናዮ የለን። ዝኹሉ መዓልቲ ፀኒሖም እንታይ ገይርዎ ተበተኑ ዝብል ኣዕርዩ ዝዝረቡሉ ዘሎ እዩ እም ከመይ ኢኻ ከትገልፅ ትኸእል?

ተጋዳላይ ሰዩም፡- ኣነ ሓይ ነገር እንተረኣኻ ፅቡቕ ይመሰለኒ ጌታቸው፤ ከማኻ ዝበሉ መንኣሳይ እውን ክርእይዎ ዝገባእዎም ዝብሉ፤ ህወሓት/ኢህወደግ ብዘኸከ ክብርታት/እሴታት ዘለውዎ ውድብ እዩ። ኣብ ማንም ናይ ፖለቲካ ወድብ ኣብ ኢትዮጵያ ንግደፎ ‘ም ኣብቶም ልዕሊ ሚኒቲ ዓመት ኣብ ዴሞክራሲ ፀኒሕና ዝብሉ ውድባት እውን ዘይርከቡ values እሴታት ኣለውዎ። ብቐልሱ ዘማዕበሎም፤ ዝረኸቡም ፀጋታት እዮም። ምንምጋም ህወሓት ኣይኮነን ፈጠርዎ፤ ኢንዱስትሪታት ትካላት እውን ይጥቀሙሉ እዮም። ግን ሃና፤ ነቐፊይታ ምሃብን ምቕባልን ባህሉ ገይሩ ኣማዕቢልዎ እዩ ብኸይዲ። ቐድሚኹ ውሽጥኻ ፈቲሽ ድሕሪኡ ኢኻ ናብ ካሊኣ ትወፅእ ዝብል መርኣይኡ ገይርዎ እዩ። ንዚ ስርዓት ከፍርስ ዝደሊ ሓይሊ ኩሉኻ ስርሑ ስለ ዝኾነ ንሱ እዩ እቲ ፀገም ኣይንበል፤ ኣባና ዘሎ ፀገም ንርኣ ንፈትሽ ንሱ ኣይኮነን ከፍርስና ዝኸእል ካብ ውሽጥና እዩ። ኣብ ውሽጥና ዘለዉ ፀገማት ከምቲ ዓንተወይ ዝበልካዮ እንደዓብዩ እንደዓብዩ ከይዶም ዝእት ባህሪና እንተኸይዶም እዩ ዘፍርስና ሰለዚ ንዚኣ ከንኩርኩም ኣለና እዩ።

ሰለዚ ሓይ ነገር ዘበሸዎና ኣብዚ ከይዲ እዙይ (15 ዓመት እንዲና ገምጋምና) እቲ እናምፀኣናዮ ዝኸድና ዓወታት ዓብይ እዩ። ኣብዚ ሓፂር ግዜ ብናይ ኢትዮጵያ ዓቕሚ ከንዲዙይ ከሰራሕ እዩ ኢሉ ዝሓሰበ ስለ ዘይነበረ እዩ። ኣብ ዝሓለፈ ዓመት ዘጋጠመና ድርቂ ቐድሚኡ ሓዚ ካብ ዘጋጠሙ ድርቂታት ዝጻብዩ እዩ ነይሩ ግን ብናይ-ብዓልትና ዓቕሚ ሰብናስ ይትረፍ እንሰሳና እውን ማይን ሓሰርን ኣይቐረብና ብዘይ ፀገም ዘሊቕና ኢና። ግን እዙይ እናዕገበና ከይዱ ፀገማትና ብግዚኡ ከንፍትሽ ኣይከኣልናን። ሰለዚ ሓዚ ንቐደም ንባዕልና ብውነት ንፈትሽ ኢልና ኢና ኸይድና ብኢህወደግ ደረጃ እውን። እቲ ነባር ዝተተከኣ እውን እቲ ዝተከኣ እውን ብሓባር ኮይና ንርኣዮ ኢና ኢልና ራኢናዮ። ንምንታይ ናይ 15 ብዓመት እውን ንርኢ ስለ ዘለና ገሊኡ ንኤና ዘረከብናዮም ዕዳ እውን ዘለ ዝኾነ። ናተይ ናትካ ከይበልና ናይኩላትና ገይርና ንርኣዮ እም ኣተሓሳስባና ዓቕምና ብሓይ ኣምጺእና ድሕነት ናይዚ ስርዓት እዙይ ነረጋገፅ ኢልና። ፅቡቕ ድማ ነይሩ፤ ብጣዕሚ ብሰል ነይሩ ገምጋምና።

እንታይ ንርኣ፤ ኣቢይ ንርኣ ኢልና ድማ ፈሊና። ኣብ ዴሞክራሲያዊ ኣራእያና/ኣካይዳና፤ ኣብ መንግስታዊ ስልጣን ንህዝቢ ምግልጋል ወይስ ንውልቀ ረብሓ መሓለዊ ርከቲ እዩ ንርኣዮ፤ ኣብ ፀቢ-ብነትን ትምክሕትን ዘለና ኩነታት ከመይ ይመፅእ ኣሎ ናይ መን ኣጅንዳ እዩ። ምስ ህዝብና ዘተሓሳስሩና ገምዳት ይልሕልሑ ዶ ኣለው ወይስ እንዳሰጠሙ..... ኣብዚታት

እንታይ ንመሰል እንታይ እዮም ዝፈታተኑና ዘለው ፀገማት ኢልና በዙይ ንርእዮ ኢልና። ነዚአም ብደንቢ ፈቲሽና ተረዳዲእናሎም ከዓ ኣብ ኩሎም ዘለውና ፀገማት። ኣንኳይዶ ሎሚ ኣብ እዋን ኩናት እውን ኣዋርሕ ኮፍ ኢልና ኢና ንግምግምን ኣብ ምርድዳእ ንበፅሕን ነይርና። ኢህወደግ ናይ ምርድዳእ ሓይሊ እዩ። ከምቲ ዝበሃል ናይ ሓደ ውልቀ ሰብ የ ታይ ዶዩ ዝበሃል እውን ኣኮነን ካብ ብቐደሙ። ናይ ሓደ ክልተ ሰለሰተ ተዋሰኑ ኣይኮነን። ኣብዚኣ ገለ ሰባት ዘሰጉምዎ ኣራእያ ክእርም፤ መለስ ዓቕሚ ስለ ዝነበር ፅልዋ ስለ ዝነበር መለስ እናኣዘዘ ዘሰርሕ ዝነበረ ንይርም ዝራኡ ኣለው፤ ከምኡ ኣይኮነን። ኢህወደግ ናይ ኮንሰንሰስ ሓይሊ እዩ፤ ተረዳዲእኻ እዩ ዝሰራሕ።

ሐዚ እዚታት ይሸርሸር ዶ ኣሎ እው ኢልና ራኢና። ናይ ባዕሉ መሰል ዘየኸብር ተሓሽካሪ ንባዕሉ እናተሸቐረረ ዝከይድ ኣመራርሓ ንኻሊ መሰል ክኸብር ኣይኸእልን ኢልና ራኢና። ናተይ መሰል እናተገሃሰ ሰቕ ኢሊ ዝርኢ እንተኾይን ኣብዙ ውድብ እዙይ ናይ መን መሰል እየ ክግበቐኻ ኣን? ዘይኸውን እዩ። ንምንታይ ይሸርሸር ኣሎ? መገልገላይ ይኸውን ኣሎ ንኣላፊኡ ኣብ ከከንዲ ንህዝቢ ዘገልግል፤ ሓሳብ ኣልዲልካ፤ ተቐምምካ ተባሂሉ ዝጉዳእ እንተሃልዩ... ዎው ደቀይ ከዕቢ እንዳበለ ሰቕ ይብል። እዞም ከምዙይ ዝበሉ ኢና ኣንቲዕና ክንዛረቦም ዘለና፤ ክንምሕዎም ዘለና። ዝገደፍናዮ ነገር የለን ኩሉ ፈቲሽና ኢና።

እዚ ሐዚ ዝህህ ኣመራርሓ ብቐፅ ድዩ ዝብል ኣሎ... ካብታ ተተካእኹላ መዓልቲ ጀሚረ ዝዛረባ ኣላ፤ ንቲ መድረኽ ዝምጥን ኣመራርሓ ዘይፈጠርና እንተኾይን ተሓተቲ ንሕና ኢና። እቲ ህዝቢ ካብቲ ዘሎ ንላዕሊ ብቐፅ ኣመራርሓ ዶ ይፅበ ነይሩ እው፤ ግን ንሕና ኢና ንሕተት ንሱ ኣይኮነን። እም ብቐፅ ከሳብ ንፈጥር ክንዳንጉ ዶ ነይሩና ኣብ ውሽጢ ዶ ክንፀንሕ ነይሩና ብናተይ ኣይነበረናን። ካባና ክንድንጊ ነይሩና ዝበል ኣሎ ኣነ ግን የዋይ እኳስ ደንጉና በሃሊ እዩ። ምኽንያቱ ብቐፅ መራሒ ባዕሉ ኣብቲ መድረኽ እዩ ዝህነፅ፤ ዋላ ኣኳ ኮነ ተባሂሉ ኣቐዲሙ ክህነፅ ዝግበኡን ዝኸእልን እንተኾነ። እዙይ ብግዜና ስለ ዘይገበርናዮ ግን ከሳብ እንመወት ኣብኡ ክንፀንሕ ኣይግባእን። ኣትዩ ባዕሉ እናተሰርሐ፤ እናጠንከረ፤ እናተመሃረ ይኼድ እዩ። ከምኡ እንዳበለ እዩ ወለዶታት ከኣ እናተቐያየረ ዝከይድ ኢልና ኢና ንይርናዮ።

ብርግፅ ካብቲ ዝርእናዮ ሓደ ምፍንታት ነይሩና። እቲ ነባርን እቲ ሓዳሽን ተቐራራቡ ክሰርሕ እናተገበኡ ከምቲ ዝድለ ኣይነበረን ኢልና። ከምቲ ሐዚ ኩነታት እናገንፈለ ምስ ከደ ተቐራራብና ንሰርሐ ዘለና ከምኡ ክንከዶ ነይርና ካብ መጀመርታ። ኣብታ ምውሳን እቲ ሐዚ ዘሎ እዩ ዝውሳን ሓሳብ ተሓጋጊ ዝካ ምኽድ ግን ኩሉ ግዘ ክህሉ ኣለዎ። በዚኣ ተአማሚና ከይድና።

ከሳብ ሐዚ ታይ ሰራሕኹም ተዓቢ ጥኩም ኢኹም ዘለኹም ዝበልካዮ፤ ኣይወዳእናን እኮ ገና ኢና ዘለና። ገና ኣብቲ ላዕሊ እኮ ኢና ዝህህና ክንወርድ ኢና ንታሕቲ በቢደረጃኡ። ኣብ ኣመራርሓ ዓቢ ጥናዮ ኣይንተርፍን ክራኦ እዩ ህዝቢ፤ ዕድል ይሃበና ጥራይ። ኣብ ሓንቲ ኣኼባ ኩሉ ወዲእና ወዲእና ኣለና ክንብሎ? ኣብ ማእኸላይ ኮሚቴ ጥራይ እኮ ኢና ወዲእና ዘለና። ኣዚኣ ኸዓ ብዓወት ወዲእናዮ ኢና። ተፈታቲሽና ኢና ብዘይምሕረት።

ውራይና፡- ብኸመይ ክግለፅ ይኸእል ምፍትታሽኩም፤ ዝርኣ ውሳኔታት እንተዘይሃልዩ?

ተጋዳላይ ሰዩም፡- ንኣብነት ሐዚ ብግዕዝይና ዝጥርጠር ዋላ ብሕመይታ ዝለዓል እንተሊዩ ይቐረብ ተባሂሉ ዝውረ ይኹን ዝግመት ይኹን እንዳቐረበ ይፈተሽ ተባሂሉ። ብዙሕ ኣኮ እዩ ዝሕመ፤ ኣብ ኣዲስ ኣበባ ናይ ሰዩም ዝበሃል ክንደይ ፎቕ ቆዲርካ፤ ክንደይ ኣርእዩካ ሰብ ወይ ኣብ ፌስቡክ ተለጢፉ ዝረኣኻዮ፤ ከምዚታት ዝበለ ወረታትን ፀለምታትን እውን ኣሊዕልና ንርኣ። ሓቕነት ዘለዎ ተሊዩ ንመርምር ወረ ተኾይኑ ድማ ወረ ንበሎ ኢልና ፈቲሽና። ዋእ! ዝገርመካ ኣነ እኮ መደቀሲታይ እትኣክል ናይ ውልቀይ ገዛ እኮ የብሊይን። ዝውረ ግን መዓት እዩ ኣነ እውን ይሰምዕ እዩ። ስለዚ ታይ ንምባል እየ ዝውረ ነገር እውን እንተኾይኑ ይቐረብ እም መረዳእታ ዝርከቡሉ ዝመሰል ተኾይኑ ካብ ስልጣንካ ውረድ ክንብሎ፤ መፀለምታ ተኾይኑ ድማ ክንኩንዮ ብኣ ኢና ጀሚርና ኣብ ኩሉን እትን መገምገሚ ነጥብታት ብዕምቆት ራኢና ኣብ ምርድዳእ በዲሕና። ናይ ኩዕሶ ፀወታ ኮይኑስ ሰዓርን ተሰዓርን ክህልዎ እም ኣብ መወዳእታ እገለ ሲዒሩ እገለ ተሳዒሩ ክንበሃሃል እንተኾይኑ ከምኡ ዝበሃል የለን። ካብዙይ ወፃኢ ተሳዒርም ከይዶም ከምዙይ ኮይኑ ኢሉ ዘውሪ እንተሃልዩ፤ ዝኾኑ ትንክታንክ ዶ ገለ ዶ ዝበሃሉ ከምኡ ኢሎም የውርዩ ነይርም ሰሚዖ ኣለኹ፤ እዚአም ተሓሽከርቲ ጥራይ ዘይኮኑስ ምስቶም ንሰርዓትና ንምፍራስ ዝደልዩ እውን ዝፅንቡ እዮም። ሕሽከርና ዝለመዱ እዮም እዚአም፤ ቲንክ ታንክ ዝተበሃሉ ንህዝቢ ክገልግሉ እምበር ክሓምዩ ኣይኮነን። ንስኹም ተሓሽከርቲ ኢኹም ቦታ ድማ የብልኩምን ክበሃሉ ኣለዎም፤ ከምኡ ኢልካ ፅሓፋ፤ ዘየለ ዘውርዩ እዮም፤ ካብ ብዳት ከምኡ ስለ ዝሰማዕኹ እዮ። ናይ ሊቨርፑልን ቸልስን ፀወታ ኣይኮነን። ህወሓት ሰርዓቱ ንረብሓ ህዝቢ ትግራይ ጠጠው ዝበለ ድዩ ኣይኮነን፤ መሪሕነቱ ንዙይ ጠጠው ዝብል ድዩ ኣይኮነን እየ ዝርኢ ኣነ።

ውራይና፡- ግርም እዩ። ንስኹትኩም ብኸብሪ ዝተተካእኹም መራሕቲ ምሰቲ ሐዚ ዘሎ መሪሕነት ብፅቡቕ ተረዳዲእኹም ምኽድ ንትግራይ ሓደ ስጉሚ እዩ እየ ዝብል ሓይልና ክንብትን ስለ ዘይብልና። ነገር ግን ካብቲ ውድብ ወፃኢ ዘሎ ብዙሕ ዓቕሚ ዘለዎ ትግራይ ተበቲኑ እዩ ዘሎ እም ንዚ.....

ተጋዳላይ ሰዩም፡- ከዕንቅፈካ ጌታቸው! ሓደ ዝረአናዮ ጉዳይ ንሱ እዩ። ሓይልና ንኣክብ፤ እቲ መህር ነሳትፎ። ነሳትፎ ማለት ፀዋዕና ኣተሓሳስባና ንንገር ጥራይ ዘይኮነስ፤ ዘለና ንንግር ዝህበና ድማ ንቅበሎ። ካብኡ ብዝዘለለ እውን ክውሰን ንግበር ዕድል ንሃቦ ኢልና። ተጋዳላይና ይኹን እቲ ሓዘ ዝፍጠር ዘሎ መህር ኣይጠርነፍናዮን። ብዙሕ ሰብ ሓይሊ ምብታን እንትብል ተሎ ንታ ናይ 93 ምክፍፋል እዩ ዝርኢ፤ ንሱ እማ ብዕሊ ኣሚኑሉ ኣብ መድረኽ ዝተፈለየ እዩ። ብስፋ ግን ንቲ ብኸምኡታት ዝተፈለየ ክሕግዝ ዝደሊ ይኹን ብፍላይ ንቲ ሓዳሽ ዝፍጠር ዘሎ ዘይሓቕፍናዮ ብደንቢ ክንሰርሐሉ ኣለና ኢልና ተማይጥናሉ ወሲና እውን ኢና።

ማሕበራት ኣለዋ፤ እዚኣን መቐፅልታ ናይቲ ውድባዊ መሓወር ወይ መቐፅልታ ናይቲ መንግስታዊ መሓወር ገይርናየን ኢና ብተግባር። እዙይ ንላውጦ ከምኡ ኣይጠቐመናን ኢልና ኢና። ነፃነት ናይተን ማሕበራት ክነረጋግፀ ኣለና። ክቆፃፀርና ክንገብር ኣለና። እዚኣ ክንገብር እንተዘይከኢልና ክንቅኒ እውን ኣይንኸእልን። እዙይ ጥራሕ እኮ ኣይኮነን። ቤት ምኽርታት እኮ ይጠሓሳ ኣለዋ። እቲ ዝለፍሎ ስልጣን ዘለዎ ቤት ምኽር በቢ ወረድኡ ይጠሓሰ ኣሎ እዙይ ጠጠው ይበል እዩ።

ስለዚ እቲ ሓይልና ንኣክብ ዝብል ቀሊል ነገር ኣይኮነን ብጣዕሚ ኣገዳሲ ነገር እዩ። ሓደ ናይ ወፃኢተኛ ዘግባዕኒ ሓደ ግዜ ክነግረካ፤ ኢህወደግ ከይጎልመስ ዝኣርግ ዘሎ ውድብ እዩ ኢሉኒ። ንምንታይ ኢለዮ። እዚ ኩሉ ተቓሊሱ እዚ ኩሉ ሰራሕብ ዝትከኣ ዘይብሉ ይበሊ ኣሎ ኢሉኒ። ኣቢይ ኣሎ ዝሃነፀከሞ ኢሉኒ። ንቲ ሓዳሽ ሓይሊ ሓቕፍና ክትከኣና እንተዘይገይርና ሓቂ እዩ ከምኣ እዩ። ክርቢትን ላምባን ሓዙ ዓዲ ዘባርዕ ዘይኮነስ፤ ሓላፍነት ወሲዶ ዓዲ ዝሃነፀ ሓይሊ ዶ ነፍሪ ኣለና ብኡ ዶ ንሃንዎ ኣለና ክፍተሽ ኣለዎ። እቲ ብናይ ባዕሉ መንግዲ ንባዕሉ ዘብቀዐ ኣይንእክቦን ዘለና እዩ። እዙይ ድማ ንኣርሞ ኢልና ኢና። እቲ መህር ክነቕርብ ኣለና ክቕርብና ኣለዎ፤ ክንትሃናነፀ ኣለና፤ ብሓባር ድማ ዓዲ ክንሃነፀ ኣለና።

ውራይና፡- ኣቢይ እሞ ኢኹም ክትራኹቦ?

ተጋዳላይ ሰዩም፡- መድረኻት እኮ ክኸፈት እዩ።

ውራይና፡- እቲ ኣብ ትግራይ ዝኒህ መሪሕነትስ ነፃ ዝኹን ናይ ምህር መድረኻት ክፈጥር እዩ ዲኻ ትብሉኒ ዘለኻ?

ተጋዳላይ ሰዩም፡- እው መሰልካ እኮ እዩ። ዝመሰለካ ኪራቲካል ኮይንካ ሓሳብካ ተቕርብ ትነቕፍ ትንቀፍ። ሓዚ ንስኻ እትፅሕፎ ኣብ ውራይና እዙይ ትኸከል ኣይኮነን እዙይ ትኸከል እዩ ክብል ኣለኒ፤ ደስ ዝበለካ ምፅሓፍ ግን መሰለክ እዩ ማንም ዝህበካን ዝኸልኣካን ክኾን ዮብሉን። ኣብቲ መድረኻት እውን ኣብ ትግራይ ዘሎ ክሳብ ሓዚ ዘይተማለኣ ዝበሃል ኣብ ባህሊ ን ቋንቋን ኣብ ኢ ንሽስትመንት ኣብ ዴ ሞክራሲያዊ መሰላት ወዘተ ዓንተወይ ተልዕሎም ነበርካ ዘሎ ክፍተት ብድፍረት ክተቕርቡ ኣለኩም።

ውራይና፡- እሞ ንሕናስ መቐረብና ነፃ መድረኽ ሃልዩ ንማንም መህር ዝምልከት፤ ማንም ኣትዩ ንዓዱ ዝጠቐም ዝበሎ ክሃረብ ዕድል ዝረኽቡሉ፤ ማይክ ዝጭብጠሉ መድረኽስ ከመይ ኢሉ ይህሉ? ብዙሕ ግዜ ፈቲና ኣይተሳኸዐን እኮ እዩ ዝብልካ ዘለኹ?

ተጋዳላይ ሰዩም፡- ክንከዶ ኢና እዩ ዝብልካ ዘለኹ። ሎሚ ግበርዎ ኣይትበል ግን ክንከዶ ኢና። ካብዚ ውሳኔ ወፃኢ እዙይ ካሊኦ ውሳኔ ዮብልና፤ ክፍቲ ኮይና ነፃ ኮይና ትኸይ ኢና ኢልና እምበር ክንድዚኣ ንኸፈታ ክንዲዝኣ ዕፅውቲ ንግበራ ትብል ዮብላን። ቅድሚ ሓዚ ዝንበረ ኣይትርኣ ካብ ሓዚ ንኹዶ ምርኣይ። ሓንቲ ግን ኣብዚኣ ክትሕዛ ዘለካ፤ እሱቲ እዚኣ ተገይርኩም ንርኢ ዓይነት ክኾን ዮብሉን። ኩሉ እቲ ክኾን ዝግብኦ ክኾን ኢዱ ክሓውሰ ኣለዎ፤ ተመልካቲ ክኾን ዮብሉን።

ውራይና፡- ህወሓት ትግራይ ትግራይ ኣይትጨኑን ድሕሪ ዓውት፤ ብፍላይ ብባህሊ ን ቋንቋን እንትንራኣ ከለና ዝብል ኣለኒ፤ ከም መጠን ጀማሪን መበገሲን ናይቲ ቃልሲ ኣብዙይ ሪኢቶኻ ይደሊ እዩ?

ተጋዳላይ ሰዩም፡- ጨካን ኢኻ ብጣዕሚ። ጨካን መደምደምታ እዩ። ከምቲ ኣብ ኩሉ ሰራሕትና ዝረኣዩ ሕፅረታት ሕፅረት ክህሉ ይኸእል እዩ፤ ምንም ኣይሰራሕኹምን ምባል ግን ጭካኔ እዩ። ዝተበገሰናሉ ዕላማ ኣብ ትግራይ ዘይፈፀምና እንተኾይና ህወሓት ዘይሰርሐ እንተኾይኑ እንታይ ኢልና ንሸከም። እንድሕር ንዝተበገሰሉ ዕላማ ዘየተግበር፤ እንድሕር ዘይእክበና ኮይኑ ህወሓት እንታይ ድኣ ኢልናዮ? እናምለኹናዮ ክነብር ከም ጣኦት? እዙይ ከመፅእ ኣይኸእልን ይሰርሕ ስለ ዘሎ እዩ። ጌጋታት ግን ክህልዉ እዮም ጌጋታቱ እንደኣረመ ክኸይድ ኣለዎ። ኣብ ባህሉ፤ ኣብ ቋንቋኡ፤ ኣብ ፀጋታቱ ኣዚኣም ኣብ ምሳቃብን ምምዕባልን፤ ኣብ ዴ ሞክራሲያዊ፤ ኣብ ምክእኣል፤ ኣብ ሓቋፊ ምጂን ይጎድሎ ዝብል ከመፅእ ይኸእል እዩ እዙይ ድማ እናተኣረመ ክኸይድ ክንቃለሰ ኣለና። ንተፃራይ ኢልና ምሕረት ዘይብሉ ብዕምቆት ምፅራይ ገይርና እንተኾይና ኣብዚ መድረኽ እዙይ እዩ።

ውራይና፡- እም ነዊሕ ግዜ ሒዘካ ኣብዚ ክንውድእ፤ ንዝሃብካ ኃላ መጠይቕ ብሸም መንበብቲ ውራይና ብጣዕሚ
የመሰግን። ንስኻን መሰላትካን ንዝገበርካምዎን እትገብርዎ ዘለኹምን ናይ ዕድመ ምሉእ ኃልሲ ዘለኒ ኹብርን ኢድናቕትን
እውን ብውልቅይ ክገልፀልካ ይደሊ፤ የመሰግን።

ተጋዳላይ ስዩም፡- እሺ ሰላም።